

Motion

1975/76: 2538

av herr Carlstein och fru Hörnlund

med anledning av propositionen 1975/76:206 om åtgärder för beklädnadsindustrin

I propositionen 1975/76:206 framläggs förslag om att ytterligare industri- och försörjningsberedskapspolitiska åtgärder vidtas för beklädnadsindustrin. I propositionen framhålls att riksdagen under de senaste åren vid flera tillfällen beslutat om särskilda stödåtgärder för tekoindustrin och att det så sent som under hösten 1975 antogs ett förslag om åtgärder för försörjningsberedskapen på beklädnadsområdet. Vid detta tillfälle framhöll vi i motionen 1975/76:58 att riksdagen måtte uttala att riktlinjer för mera långsiktiga lösningar av beklädnadsbranschens problem snarast borde föreläggas riksdagen. Från denna synpunkt är det naturligtvis tillfredsställande att regeringen framlagt förslag till ytterligare åtgärder, varav åtminstone vissa delar kan anses ingå i ett mer långsiktigt program. Bl. a. föreslås att det skall ske förhandlingar med berörda företag i syfte att få fram förslag till ägarmässig samordning av den grundtextila bomullsindustrin. Föredraganden föreslår att Statsföretag AB får i uppdrag att inleda sådana förhandlingar och att målet bör vara att tillsammans med intresserade företag – i ett eller flera steg – nå fram till den företagsstruktur som har de bästa företagsekonomiska förutsättningarna och samtidigt svarar mot försörjningsberedskapen. Det anförs vidare i propositionen att flera alternativ till samordning kan tänkas bli aktuella men att förhandlingarna i första hand bör syfta till att ett enda bolag med eller utan statligt deläggande bildas. Vidare framhålls det att det inte kan uteslutas att det inom grundtextil bomullsindustri kan bli nödvändigt att temporärt stödja något företag genom villkorligt försörjningsberedskapslån för att hindra att en från försörjningsberedskapssynpunkt nödvändig produktion försvinner. Föredraganden föreslår därför att sådana lån skall kunna utgå till företag inom den grundtextila bomullsindustrin om särskilda skäl föreligger.

Enligt vår mening är det av utomordentlig vikt att en tillräcklig produktionskapacitet kan bibehållas på den grundtextila sidan i vårt land. Det bör också kunna fastslås att den ekonomiska försvarsberedskapen är en naturlig uppgift för staten. Med den tillbakagång som skett inom tillverkningen av garner och beklädnadsväv under de senaste åren bör det också vara angeläget att det sker snabba och effektiva åtgärder på detta område innan ytterligare enheter lägger ner verksamheten. Vi anser därför, i likhet med vad som framförts i propositionen, att det bör ske en ägarmässig samordning av den grundtextila industrin. Vi anser det dock väsentligt att staten går in som delägare eller ägare om ett enda bolag bildas. Under förutsättning

att de nuvarande företagen blir helt eller delvis beroende av försörjningsberedskapslån för att klara en fortsatt existens bör staten givetvis gå in som köpare i stället för att fortlöpande subventionera en fortsatt drift utan att äga egentlig insyn och inflytande över företagens tillverkning och skötsel. Det finns ytterligare skäl för detta, eftersom avskrivningslån för investeringar i försörjningsberedskapsviktig produktion i stor utsträckning gått till investeringar inom just den grundtextila tillverkningen. Statsmakterna har således redan lämnat ett betydande stöd till denna industrigren. Det främsta skälet för att statsmakterna bör gå in som direkta ägare gäller dock tryggheten för de anställda. De flesta anställda inom tekoindustrin har under många år känt otrygghet i anställningen, och därför har också många av den yrkeskunniga arbetskraften sökt arbete inom andra områden. Detta är knappast en tillfredsställande utveckling, om vi vill bevara en grundtextil tillverkning, och vi anser att denna trend skulle motverkas om staten går in som ägare i de aktuella företagen. Vi föreslår därför att förhandlingarna inriktas på att staten blir ägare till företagen inom den grundtextila delen, i likhet med vad som skett när det gäller AB Kamgarn i Borås. De företag som kan komma att överföras till staten bör ingå i Statsföretagsgruppen Stigtex AB.

Konfektionsindustrin befinner sig i ett mycket bekymmersamt läge, främst förorsakat av en allt hårdare konkurrens på hemmamarknaden från länder med väsentligt lägre tillverkningskostnader än den svenska konfektionsindustrin. Samtidigt har den internationella lågkonjunkturen medfört en allt hårdare exportmarknad för de svensktillverkade konfektionsvarorna. Man kan därför förutse en fortsatt sysselsättningsminskning inom konfektionsindustrin även om de åtgärder som nu föreslås i propositionen sätts in för att ge konfektionsindustrin ökad konkurrenskraft.

Förslaget går främst ut på att erbjuda möjligheter till effektivitetshöjande investeringar. Konfektionsindustrin kännetecknas alltjämt av hantverksmässiga metoder, och vissa möjligheter föreligger säkert att ta ny teknik till hjälp för att automatisera tillverkningen. Det pressade läge som branschen befunnit sig i har omöjliggjort den investeringsaktivitet som varit önskvärd. För effektivitetshöjande investeringar i produktionsutrustning föreslås nu att direkt stöd skall kunna utgå i form av särskilda avskrivningslån. I normalfallet skall avskrivningslånen utgå med högst 25 % av investeringskostnaderna och under vissa speciella betingelser med högst 50 % av den totala investeringskostnaden. Stödåtgärderna sätts in under en tid av två år. Det är främst den starkt begränsade tidsperioden på två år som vi ifrågasätter. Många företag har knappast färdiga planer på tänkbara produktionsförbättringar, utan det blir fråga om ett visst utrednings- och utvecklingsarbete innan man är klar att presentera förslag till ny produktionsteknik. Programmet bör därför enligt vår mening förlängas till en femårsperiod och medelsbehovet också ökas i motsvarande grad.

Trots de åtgärder från statsmakternas sida som redan vidtagits och de

nya insatser som föreslås i propositionen torde tekobranschen stå inför en fortsatt krympning med åtföljande arbetsmarknads- och sysselsättningsproblem. Den negativa utvecklingen inom Teko har visat sig gå väsentligt snabbare än man beräknat i de utredningar som gjorts. År 1960 var antalet sysselsatta inom tekoindustrin 95 000, 1970 arbetade 67 000 inom branschen och i juli 1975 mindre än 45 000 personer. Under 1975 berördes 2 000 personer inom Teko av förkortad arbetsvecka. Sedan dess har en rad företag lagts ned och fler företag har varslat om nedläggningar eller driftsinskränkningar som kommer att få verkningar under våren och sommaren 1976. Drygt 1 000 anställda inom Teko berörs av de varsel som avgivits under första kvartalet 1976. Eftersom en mycket stor andel av tekoindustrin är koncentrerad till Boråsregionen torde en pågående krympning av branschen allvarligt påverka sysselsättningen i denna region. Enbart i Borås kommun har antalet tekoanställda minskat från 18 500 personer 1966 till inte fullt 10 000 1976. Borås har också haft en klart negativ befolkningsutveckling under de senaste åren.

Mot denna bakgrund finner vi det angeläget att få till stånd en viss stabilisering inom tekoindustrin, vilket bör bli fallet genom de insatser som föreslås i propositionen. Men eftersom branschen torde komma att krympa ytterligare trots de åtgärder som sätts in, anser vi att det behövs en förstärkning av Boråsregionens näringsliv och att dessa insatser bör sättas in snabbt om inte regionen skall drabbas av arbetslöshet, utflyttningar och tillbakagång. Vi anser därför att det behövs ytterligare regionalpolitiska insatser i form av lokaliseringslån och ianspråktagande av investeringsfondsmedel för att tillföra Boråsregionen mer industriell verksamhet. Vidare anser vi att statlig verksamhet bör lokaliseras till Boråsregionen. Vi föreslår därför att riksdagen måtte uttala att det behövs regionalpolitiska insatser i Boråsregionen och att statligt stöd bör sättas in för att förstärka regionens näringsliv. I detta sammanhang vill vi också hänvisa till den av oss under den allmänna motionstiden väckta motionen 1975/76:1779 angående strukturstödets användning.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen måtte besluta

1. att uttala att ett ökat statligt ägaransvar i den grundtextila tillverkningsen bör komma till stånd,
2. att rationaliseringsprogrammet för konfektionsindustrin utökas från två till fem år,
3. att uttala sig för behovet av fortsatta regionalpolitiska insatser i Boråsregionen, i syfte att förstärka regionens näringsliv.

Stockholm den 5 maj 1976

RUNE CARLSTEIN (s)

GÖRDIS HÖRNLUND (s)